

nenhuis als het oude vrouwenhuis kende nog een afdeling prove-niers ¹⁷).

Voor het deel der bevolking dat niet gereformeerd werd, was de armen- en bejaardenzorg rond 1600 dus bepaald niet gunstig te noemen, ook al bedroeg b.v. het aantal katholieken niet veel meer dan 1000 ¹⁸).

Ook landelijk gezien doet zich dit verschijnsel voor, zodat Rogier terecht opmerkt dat voor de maatschappelijk zwakke klasse de redenen om naar het protestantisme over te gaan ten dele lagen in de betere positie om hulp te ontvangen ¹⁹).

In dit licht is de stichting door Johan van der Veeke van een hofje voor weduwen van groot belang. In de stichtingsakte stelt hij nl. geen voorwaarden van godsdienstige aard voor de opneming, zodat voor rooms-katholieken de deuren niet gesloten hoefden te blijven.

De Hofjes.

Als oasen van rust kan men in het centrum van onze oude steden vaak de hofjes nog aantreffen, waardoor de oudtijdse vorm van liefdadigheid ons nog kan herinneren aan de vrome genereusiteit van sommige onzer voorouders. Wat was nu het doel van zo'n complex woninkjes? Wij laten deze vraag door mej. Moquette beantwoorden: 'Alle hofjes hebben enkele trekken gemeen – een aantal kleine huisjes of kamers wordt gratis ter bewoning afgestaan en zij, die dit voorrecht genieten zijn daartegenover verplicht zich aan enkele van de regels te onderwerpen. Bijna alle zijn uitsluitend voor vrouwen bestemd, die gewoonlijk niet jonger zijn dan 45 en niet ouder dan 65 jaar, natuurlijk van goed gedrag moeten wezen en niet lijden aan slepende kwalen' ²⁰).

Deze minimale gelijkvormigheid kon worden afgewisseld naar-mate door de stichter meer geld beschikbaar gesteld werd dan alleen voor vrije bewoning. Soms ontvingen de bewoners, soms andere armen, nog uitkeringen in geld of stoffelijke zaken. Het hofje van Gerrit de Koker, het meest bekende in Rotterdam, dat in een andere vorm nog bestaat, keerde aan 12 rooms-katholieke en 16 joodse weduwen f 50,— per jaar uit ²¹).

Rotterdam heeft maar 5 hofjes gekend. Het oudste is gesticht door Johan van der Veeke in 1609. Er is een ongedateerde mede-deling, dat aanleiding tot zijn daad geweest is het plotseling over-